

Прес бюлетин

ЕВРОПЕЙСКИ ДОКЛАД ЗА НАРКОТИЦИТЕ ЗА 2026 Г.: АКЦЕНТИ

Нови рискове за здравето на европейците в условията на бързо развиващ се пазар на наркотици

(9.6.2026 г., LISBON) **ВЪЗБРАНА 09:00 Ч. (ЗАПАДНО ВРЕМЕ) | 10:00 Ч. (ЦЕНТРАЛНОЕВРОПЕЙСКО ЛЯТНО ВРЕМЕ)** Хората, употребяващи наркотици в Европа, са изправени пред нови рискове за здравето, тъй като пазарите на наркотици се развиват бързо и стават все по-сложни. Това предупреждение отправя **Агенцията на Европейския съюз по наркотиците (EUDA)** в публикувания си днес **Европейски доклад за наркотиците за 2026 г.: тенденции и развитие** ⁽¹⁾.

Въз основа на данни от 29 държави (**ЕС-27, Норвегия и Турция**) в годишния преглед се подчертават рисковете за общественото здраве, породени от широката достъпност и употреба на все по-разнообразен набор от вещества, често с голяма сила на действие или чистота. Продължават да се появяват нови продукти от канабис, а количеството на продаваните опиоиди и стимуланти нараства. Често се наблюдава и употребата на повече от едно вещество, като хората комбинират наркотици по начини, които повишават риска и затрудняват реагирането. Способността на Европа да се справи с тези сложни предизвикателства ще зависи от по-надеждни системи за предоставяне на услуги и устойчиви инвестиции в превенцията, лечението, намаляването на вредите и социалната реинтеграция.

Все още се откриват нови психоактивни вещества (НПВ) с честота от около едно на седмица. През 2025 г. за първи път в Европа бяха докладвани 50 нови психоактивни вещества, с което общият брой, наблюдаван от EUDA, достигна 1 050. Сред тях са и новите силнодействащи синтетични опиоиди, които крият повишен риск от животозастрашаващо отравяне. Използването на електронни цигари, включващо продукти, съдържащи никотин, вече е често срещана практика сред подрастващите в Европа ([ESPAD, 2024 г.](#)). В държавите—членки на ЕС, са конфискувани електронни цигари, съдържащи други вещества, като синтетични и полусинтетични форми на канабис, което поражда опасения, че те могат да се превърнат в средство за разпространение на други вредни вещества, сред които потенциално и нови синтетични опиоиди.

Освен вредите за здравето и социалната уязвимост, в доклада се подчертава продължаващото въздействие на пазарите на наркотици върху сигурността на Европа. Заплахите и насилието, свързани с наркотиците, продължават да бъдат тревога, включително експлоатацията и вербуването на уязвими млади хора от престъпни групи за трафик на наркотици и извършване на насилие.

Същевременно мрежите за трафик на хора бързо се приспособяват към мерките за борба с престъпността. След засилените полицейски операции в големите европейски пристанища престъпниците разнообразиха маршрутите и методите си, за да избегнат разкриване. Те все по-често използват по-малки пристанища, прехвърляния в открито море с участието на бързоходни лодки и други плавателни съдове, както и полупотопяеми съоръжения, безпилотни въздухоплавателни средства и сложни техники за прикритие. Тези тенденции затрудняват разкриването на трафика и поставят по-големи изисквания пред правоприлагащите и митническите органи.

Новата [стратегия на ЕС относно наркотиците](#) и [планът за действие срещу трафика на наркотици](#), заедно с предложените нови правила за мониторинг и контрол на [прекурсорите на наркотични вещества](#), са част от цялостен отговор на ЕС на развиващия се феномен на наркотиците.

Европейският комисар за вътрешните работи и миграцията Магнус Брунер заявява: В *Европейския доклад за наркотиците* се разкрива човешката цена на употребата на наркотици, като последните годишни данни показват най-малко 7 600 смъртни случая от свръхдоза. Трябва да използваме всички възможни средства, за да не допуснем опасни нови продукти да наводнят пазара, и да приложим цялата строгост на закона, за да лишим незаконните трафиканти от техния бизнес модел. Чрез системата на ЕС за ранно предупреждение новите тенденции се откриват на ранен етап. „Чрез нашия план за действие срещу трафика на наркотици предоставихме на европейските органи ясни насоки за действие — а чрез засилването на международното сътрудничество изграждаме глобален фронт за борба с тази престъпна дейност.“

Д-р Лорейн Нолан, изпълнителен директор на EUDA, добавя: „Пазарите на наркотици се развиват с бързи темпове, а разнообразието на веществата, намиращи се по европейските улици, става все по-непредсказуемо. Това поражда риск: хората могат да приемат наркотици с голяма сила на действие, често без да знаят това. Сега повече от всякога са важни неоспоримите факти. В *Европейския доклад за наркотиците* се предоставят доказателства, за да се гарантира, че нашите създатели на политики, практикуващи специалисти и общности са добре подготвени. Същевременно EUDA укрепва системите си за наблюдение и готовност, за да осигури по-добра защита на европейските граждани и да подпомогне ефективното реагиране. От съществено значение е да се възприеме балансиран подход, който да обхваща както предлагането, така и търсенето. Освен че трябва да се основава на научни данни, той трябва да бъде насочен и към правата на човека и общественото здраве.“

Канабис: променящи се маршрути, по-силни продукти, нови рискове за здравето

Незаконните маршрути за доставка на канабис и методите за трафик се развиват, като все по-големи количества канабис — трева се внасят от държави извън Европа, по-специално от **Канада** и **Съединените щати**, а в по-малка степен и от **Тайланд**. Свръхпроизводството, по-ниските цени и силната конкуренция на пазара на канабис в Северна Америка са довели до излишък от по-евтини продукти с по-голяма сила на действие. Пратките от **Канада** за Европа обикновено се скриват в морски контейнери, докато тези от **Съединените щати** най-често се откриват в пощенски пратки.

Конфискациите в големите пристанища доказват тази тенденция. През 2025 г. органите заловиха около 21 тона канабис — трева във всяко от пристанищата на Ротердам и Антверпен, предимно с произход от **Канада**. Наред с тези тенденции възникват и опасения за здравето. През 2025 г. **EUDA** публикува първото си съобщение за рисковете чрез [Европейската система за предупреждение за наркотици](#) относно канабиса в **Северна Америка**, като подчерта рисковете от потенциално опасни пестициди. Това подчертава необходимостта от целенасочени ответни действия и продължаване на международното сътрудничество.

Канабисът е най-широко употребяваният незаконен наркотик в Европа, като според оценките 24,9 млн. възрастни европейци (на възраст между 15 и 64 години) са употребявали наркотика през последната година. По-широката достъпност на по-силни и разнообразни продукти от канабис увеличава рисковете за здравето, което прави противодействието по-сложно. Канабисът е причината за една трета (33 %) от случаите на постъпване за лечение за употреба на наркотици в Европа, което се равнява на около 104 000 души през 2024 г. От тях 62 000 са започнали лечение за първи път. Канабисът, включително продукти с голяма сила на действие, екстракти и хранителни продукти с канабис, е свързан с посещения на болница по спешност. Фалшифицирането на продукти от канабис със силнодействащи [синтетични канабиноиди](#) и широката достъпност на [полусинтетични канабиноиди](#) повишават риска от вреди. И двата вида се продават под формата на електронни цигари и хранителни продукти, което поражда опасения относно тяхното разпространение сред нови и вероятно по-млади потребители.

Политиката по отношение на канабиса в Европа продължава да се развива, като някои държави — членки на ЕС, са променили или в момента преразглеждат подхода си към употребата и предлагането на канабис

за развлекателни цели. Тези реформи са на различни етапи на развитие и оценка и се различават в отделните държави. **Чехия, Германия, Люксембург и Малта** разрешават ограничено отглеждане в домашни условия. **Германия и Малта** също така разрешават продажби с нестопанска цел на членове на регулирани асоциации за отглеждане, а **Нидерландия** провежда експеримент с канабис, произведен в регулирани помещения и продаван чрез кафенета. Чрез своя европейски [набор от инструменти на политиката в областта на канабиса](#) **EUDA** ще помогне на създателите на политики, като насърчава съпоставимия мониторинг и оценка на всички форми на политики за контрол на канабиса.

Опиоиди: новите синтетични опиоиди застрашават общественото здраве, като пазарът на хероин остава устойчив

Опиоидите, обикновено в комбинация с други вещества, продължават да бъдат водещата причина за смъртните случаи, дължащи се на употребата на наркотици в Европа. Според оценките на **EUDA** през 2024 г. в ЕС са регистрирани най-малко 7 600 смъртни случая вследствие на предозиране, като в повечето от тях са били замесени няколко вещества. Опиоиди, различни от хероин, включително силни синтетични опиоиди, лекарства за лечение с опиев агонисти и лекарства за облекчаване на болката, са открити в значителен дял от смъртните случаи в резултат на свръхдоза в някои държави.

Новите синтетични опиоиди, които често са с изключително силно действие, бъдат особена тревога, като от 2009 г. насам в Европа са открити 95 от тях. Само през 2025 г. в системата на [ЕС за ранно предупреждение](#) (СРП) са докладвани седем нови синтетични опиоиди, включително нитазени и орфини. В системата за ранно предупреждение се получават все повече сигнали за фалшиви лекарства, съдържащи нитазени, които имитират законни лекарства, отпускани с рецепта, като например оксикодон или диазепам. През 2024 г. 10 държави са конфискували над 50 000 таблетки, съдържащи нитазен, което представлява увеличение спрямо 23 000 през 2023 г. (380 през 2022 г.). Налице са опасения, че такива таблетки могат да се разпространят сред групи, които не са привикнали към опиоиди, включително сред младите хора.

EUDA координира [мрежа от криминалистични и токсикологични лаборатории](#) с цел увеличаване на аналитичния капацитет и предоставяне на информация на първа линия. Понастоящем Агенцията подготвя оценка на заплахите, свързани с новопоявилите се синтетични опиоиди в Европа, в резултат на [оценка](#) на синтетични опиоиди със силно действие в балтийските държави през 2025 г. **Общата забрана на нитазените в Китай** от юли 2025 г. може да пренасочи пазара към алтернативни опиоиди. В Европа се наблюдава увеличение на броя на сигналите за орфини. От 2024 г. насам са идентифицирани девет нови орфина, като понастоящем два от тях (цихлорфин и спирохлорфин) са обект на разследване в ЕС. В периода юни 2024 г. — януари 2026 г. са съобщени 18 смъртни случая, свързани с орфини.

Смъртните случаи, свързани с фентанил — синтетичен опиоид със силно действие — подчертават необходимостта от бдителност. В **България** той е свързан с над 100 смъртни случая, свързани с наркотици, докладвани между 2024 г. и 2025 г. Подобряването на достъпа до широкомащабно лечение с опиоидни агонисти, програми за раздаване на игли и спринцовки, както и достъп до прием на налоксон в домашни условия, остава от ключово значение за справянето с настоящите проблеми, свързани с опиоидите, и за осигуряване на готовност и устойчивост при промени на пазара на опиоиди. Все повече държави предлагат програми за прием на налоксон в домашни условия (19 европейски държави през 2025 г.).

Междувременно пазарът на хероин в Европа се характеризира с устойчивост. Изглежда, че усъвършенстваните методи за преработка и фалшифициране, както и тактическото управление на доставките на големите запаси в **Афганистан** (оценени на около 12 000 тона опиум през 2025 г.) от мрежите за трафик, са послужили като буфер срещу резкия спад в отглеждането на мак и производството на опиум, последвал забраната, наложена от талибаните през 2022 г. Производството се измества и на други места. **Пакистан** се превърна в източник на опиум и хероин, като през 2025 г. площите за отглеждане на опиев мак надхвърлят 9 000 хектара, което се равнява на производството в Афганистан. В Азия отглеждането на опиев мак в **Мианмар** през 2025 г. достигна най-високото си ниво за последните 10 години — над 45 000 хектара.

Кокаин: нарастващи вреди, употреба на крек и променящи се тактики за трафик

Настоящият доклад показва, че употребата на кокаин остава висока в цяла Европа, като около 4,3 млн. възрастни европейци (на възраст между 15 и 64 години) са го употребявали през последната година. Географският обхват на кокаина също се разширява, както и вредите, които той причинява. Последните анализи на общинските [отпадни води](#) показват, че от 85-те града, за които са налице данни както за 2024 г., така и за 2025 г., 48 (57 %) съобщават за увеличение на остатъците от кокаин. Броят на хората, постъпили на лечение за проблеми, свързани с употреба на кокаин, продължава да нараства. Кокаинът беше вторият по разпространение незаконен наркотик сред лицата, постъпили за първи път в специализирани програми за лечение за употреба на наркотици през 2024 г., според приблизително 37 000 пациенти (увеличение с 39 % спрямо 2018 г.). Общо 74 000 души, постъпващи на лечение, посочват кокаина като основен наркотик.

През 2024 г. наличните данни от 20 държави сочат, че наркотикът е свързан с над една четвърт (27 %) от смъртните случаи, причинени от употреба на наркотици. Кокаинът също така остана най-често съобщаваното вещество при постъпвания в спешните отделения на референтните болници, като е посочен в 26 % от случаите. Програмите за анализ на остатъци от спринцовки и помещенията за употреба на наркотици отчитат модели на употреба на кокаин с висок риск, включително интравенозна употреба и употреба заедно с опиоиди.

Крекетът е допълнителен източник на безпокойство. Той е видим и потенциално нарастващ проблем в няколко европейски града особено сред маргинализираните групи. Това вероятно се дължи на широката достъпност на кокаина и на лесното му превръщане на място от кокаинов прах. През 2024 г. около 11 400 души са започнали лечение за проблеми, свързани с употребата на крек (в сравнение с 9 900 през 2023 г.) — 4 300 от тях са били нови пациенти. Като цяло употребата на крек обременява все повече организациите за намаляване на вредите и лечебните заведения в отговор на нуждите на група хора, изпитващи сериозни здравни и социални проблеми. Лечението на проблемите с кокаин продължава да бъде съсредоточено върху психосоциалните интервенции, докато научните изследвания продължават да бъдат насочени в областта на потенциалните фармакологични лечения (например [проектът #ScaleUp](#)). Понастоящем [системата на EUDA за оценка на заплахите](#) проучва потенциалното увеличаване на употребата на крек и произтичащите от нея вреди.

След години на рекордни конфискации обемът на задържания кокаин в Европа е спаднал до 330 тона през 2024 г., което е намаление в сравнение с 419 тона през 2023 г. Броят на конфискациите обаче се е увеличил до 97 000 (95 000 през 2023 г.), което сочи, че трафикантите вероятно преминават към по-малки и по-разпръснати пратки, за да избегнат разкриване. Макар че превозите на едро през морските пристанища се отличават с висока честота, има признаци, че маршрутите и методите на трафик се разнообразяват. Получават се все повече съобщения за използване на по-малки пристанища, както и за по-сложни методи за прикриване и прехвърляния в открито море.

Незаконната преработка на кокаинови продукти се извършва и в рамките на Европа, главно в **Нидерландия**. През 2024 г. шест държави — членки на ЕС, са ликвидирали най-малко 42 обекта, свързани с производството на кокаин (34 през 2023 г.). Те включват съоръжения за вторичен добив на кокаин, химически укрит в други материали, като например пластмаси. Като цяло митническите и правоприлагащите органи са изправени пред все по-сложни предизвикателства, което изисква по-засилено междуведомствено и трансгранично сътрудничество и партньорства.

Кетамин: нарастващи рискове за здравето, тъй като все по-голяма част от наркотика се отклонява към черния пазар

Кетаминът, който е основно лекарство, използвано за анестезия и облекчаване на болката, понастоящем се употребява все по-често като психоактивно вещество в Европа. Макар че като цяло употребата му остава сравнително ниска, тя става все по-разпространена сред някои младежки среди и в нощните заведения, където обикновено се вдишва под формата на прах. Рисковете за здравето варират от остро отравяне до хронични вреди, като например сериозно увреждане на пикочния мехур, свързано с интензивна употреба.

Редица показатели сочат, че кетаминът се налага все повече в европейската наркотична среда. През 2024 г. 14 % от респондентите в [европейското интернет проучване за наркотиците](#), които са употребявали

наркотици през последната година, съобщават за употреба на кетамин, обикновено заедно с алкохол или други наркотици (напр. MDMA). Последният европейски анализ на градските [отпадни води](#) показва, че остатъчните вещества от кетамин са се увеличили в 40 от 66-те града при налични данни за 2024 г. и 2025 г.

Здравните служби започват да усещат последиците. Въпреки че броят на хората, постъпили на специализирано лечение за проблеми, свързани с кетамин, все още е малък, през последните години той се е увеличил четирикратно — от 413 случая през 2019 г. на 1 796 през 2024 г. Повечето случаи са регистрирани в шест държави — членки на ЕС, което вероятно се дължи на по-дългогодишната наличност и по-широкото незаконно употребяване на кетамин в някои части на Европа. Достъпът до лечение в Европа продължава да бъде неравномерен, което подчертава необходимостта от подходящи услуги, както и от целенасочена превенция и информиране за рисковете сред хората, които може би не са запознати с рисковете за здравето.

По-голямата част от кетамина, конфискуван на незаконния пазар на наркотици в Европа, е с произход от законно производство на фармацевтични продукти, особено в **Индия**. Той се внася законно в ЕС, предимно чрез **Германия**, след което се отклонява към незаконни канали (вж. [проучване на EUDA](#)). Това преплитане на законните вериги на доставки и незаконното разпространение затруднява още повече службите за обществено здраве, регулаторните органи и правоприлагащите органи.

Председателят на управителния съвет на EUDA, Франц Пийч, заключава: „В *Европейския доклад за наркотиците* се предоставя ежегоден поглед върху феномена на наркотиците в Европа и ценна основа за изготвянето на политики и мерки за реагиране. Вече над 30 години той подпомага създателите на политики и практикуващите специалисти с надеждни и основани на факти анализи, които да им служат като ориентир при вземането на решения. В хода на развитието на ситуацията с наркотиците в доклада се предлага не само информация за действията, които предприемаме понастоящем, но и той спомага за оформянето на бъдещите мерки за реагиране. В настоящото издание се подчертава как EUDA предоставя добавена стойност за държавите — членки на ЕС, и повишава нашата готовност в тази област, като се съсредоточава върху научните изследвания и засилената оценка на риска.“

Бележки

(¹) За повече информация относно *Европейския доклад за наркотиците за 2026 г.* вж. <https://www.euda.europa.eu/edr2026> В доклада се описва положението с наркотиците до края на 2025 г. въз основа на данни от 2024 г. или от последната година, за която има налични данни.